

ТЕОРІЯ НАВЧАННЯ

Майнаєв Ф.Я.

аспірант,

*Харківський національний педагогічний університет
імені Г.С. Сковороди*

ДИДАКТИЧНІ УМОВИ ЯКІСНОГО НАВЧАННЯ СТУДЕНТІВ СУСПІЛЬНО-ГУМАНІТАРНОГО ПРОФІЛЮ

Одним із принципів державної політики в освітній галузі, згідно із Законом України «Про вищу освіту» від 01.07.2014 № 1556-VII, є міжнародна інтеграція та інтеграція системи вищої освіти України у Європейський простір [2]. Для підтримки конкурентоспроможності національної освіти й науки на сучасному ринку праці українські освітні стандарти мають відповідати європейським. Це зумовлює необхідність визначення таких дидактичних умов навчання, які мають забезпечити його високу якість.

Проблеми підвищення ефективності навчального процесу досліджували Ю. К. Бабанський, В. П. Безпалько, О. І. Пометун, А. В. Хуторський та ін. Методологічні основи дидактичних умов якісного навчання у вищій школі визначено в наукових доробках А. Литвина, О. Малихіна, О. Мацейко. Дидактичні умови, необхідні для вирішення різноманітних освітньо-розвивальних завдань у навчальному процесі вищих навчальних закладів, розглядалися в низці науково-дослідницьких робіт (Л. А. Бондар, І. Г. Луцик, В. М. Матвійчук та ін.). Однак при термінології цієї педагогічної категорії в науковців відсутня однотайність. Так, дослідниками сформульовані такі понятійні визначення дидактичних умов:

- обставини, які сприяють успішному перебігу навчального процесу;
- обставини процесу навчання, які є підсумком цілеспрямованого відбору, конструювання й використання методів, прийомів, форм навчання;
- сукупність об'єктивних можливостей змісту навчання, методів, прийомів, форм і матеріальних можливостей їхнього здійснення тощо.

Отже, феномен поняття «дидактичні умови» полягає в його багатокомпонентності. Серед компонентів дидактичних умов розглядаємо такі:

- наукові положення щодо реалізації сучасних методологічних підходів до навчання процесу, які сприяють його ефективності;
- обставини організації навчального процесу (конструювання);
- можливості змісту навчання, вибір технології, методів і прийомів;
- дидактичні ресурси, що передбачають програмно-методичне та матеріально-технічне забезпечення;
- особливості суб'єктів навчального процесу (педагогічна майстерність викладача, мотивація навчальної діяльності та ціннісно-смісловне ставлення до неї студентів);
- профіль навчання.

На нашу думку, дидактичні умови – це сукупність взаємопов'язаних і взаємозумовлених чинників (методологія навчального процесу, його мета, зміст, технології, методи та прийоми навчання, форми організації навчальної діяльності, дидактичні ресурси, суб'єкти навчання), що забезпечують ефективність навчально-виховного процесу.

Як зазначає вчений О. В. Малихін, при визначенні дидактичних умов необхідно враховувати сучасні методологічні підходи, мету, завдання, предмет дослідження; особливості та специфіку підготовки майбутнього фахівця в навчальному середовищі вищої школи; внутрішні особливості феноменологічного поняття як складного багатокomпонентного явища [3, с. 14].

Отже, дидактичні умови якісного навчання студентів суспільно-гуманітарного профілю, на нашу думку, зумовлені

- урахуванням сучасних методологічних підходів (акмеологічного, валеологічного, діяльнісного, особистісно-компетентнісного, проблемного, ресурсного, системного);

- метою (підвищення якості освіти на загальнодержавному рівні);

- психологічними особливостями (гуманітарний стиль мислення, метафоричність, образність мовлення, тяжіння до філософствування, асоціативність, розвинута творча уява; тяжіння до інтерпретації різних суспільних явищ; невміння алгоритмічно мислити, чітко та стисло висловлювати думки, обмежене використання емпіричних методів дослідження та перевірки наукових знань; емоційність сприйняття; креативність, прагнення нестандартного вирішення проблем);

- специфікою гуманітарного знання: безпосередня пов'язаність із текстом, первинною даністю (реальністю) та відправною точкою будь-якої гуманітарної науки [1, с. 292], відповідність міри гуманітарності знання мірі людських значень [4].

Список використаних джерел:

1. Бахтин М.М. Эстетика словесного творчества / М.М. Бахтин. – М., 1979. – С. 292.

2. Закон України «Про вищу освіту». – [Електронний ресурс]. – Режим доступу до джерела : <http://vnz.org.ua/zakonodavstvo/111-zakon-ukrayiny-pro-vyschu-osvitu>.

3. Малихін О.В. Методологічні основи визначення дидактичних умов у дослідженнях з теорії навчання (у вищій школі) / О.В. Малихін // Наукові праці. [Видавництво Чорноморського державного університету ім. Петра Могили комплексу «Києво-Могилянська академія»]. Сер. : Педагогіка. – 2013. – Т. 215, Вип. 203. – С. 11–14.

4. Шаповалов В.О специфике гуманитарного знания / В. Шаповалов. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу до джерела : http://ecsocman.hse.ru/data/169/741/1217/009Viktor_ShAPOVALOV.pdf.